

Een leven lang leren

J. SPIJKER

Vroeger was het overzichtelijk: je ging in opleiding tot psychiater, leerde al de kennis en vaardigheden voor het vak en daarna ging je aan het werk als psychiater. Je pikte her en der een congres mee om nieuwe ontwikkelingen te volgen en je las je artikelen en vakboeken die je interesse hadden. Opleiding en werk waren gescheiden domeinen.

Er is veel veranderd. De opleiding is sterk geïndividualiseerd en de aios volgt grotendeels een eigen leertraject. De duur van opleiding wordt flexibel en kan korter worden als de aios de vereiste competenties behaald heeft. Nu verwachten we dat de psychiater die de opleiding verlaat zich verder blijft ontwikkelen (gericht op de gekozen werksetting), behaalde competenties up-to-date houdt en nieuwe zich eigen zal maken. De psychiater moet continu bezig zijn zich bij te scholen, onder het motto 'een leven lang blijven leren'.

Praktijk

Maar wat houdt een leven lang leren in de praktijk eigenlijk in? Uiteraard leert u veel van de werkervaring, wat zich onder andere uit in een beter begrip van complexe psychiatrische aandoeningen, beter kunnen hanteren van complexe therapeutische relaties en beter kunnen handelen in complexe werksituaties. De kennis en vaardigheden door werkervaring ontwikkeld, noemen we tegenwoordig vaak praktijkkennis. Praktijkkennis vormt met de wetenschappelijke kennis en de ervaringskennis die patiënten inbrengen de basis voor goed klinisch handelen.

Een andere vorm van leren blijft populair: bezoeken van congressen, symposia en lezingen. Het aanbod is overweldigend, de belangstelling is groot, maar het leereffect is waarschijnlijk gering (Oude Voshaar 2016).

Dan blijft het bijhouden van de literatuur over. Waarschijnlijk doet u dat nog veel meer dan het bijwonen van nascholing. Het grote voordeel is dat u zelf kunt plannen wanneer u hieraan tijd besteedt. U kunt snel screenen of een artikel of boek voldoet aan de verwachtingen en of datgene wat u gaat lezen, past bij de vragen die spelen. Het *Tijdschrift voor Psychiatrie* vervult hierin hopelijk een belangrijke rol met een breed scala aan rubrieken en artikelen met kennis die relevant is voor de clinicus in de praktijk. Voordeel van een tijdschrift is dat ook artikelen onder de aandacht komen die misschien niet gelijk van toepassing zijn voor de huidige werkzaamheden of interessegebieden, maar wel een indruk geven van wat er in het vak gaande is. De themanummers die het Tijdschrift uitbrengt, zijn daar een goed voorbeeld van.

CME met TvP

Werkervaring en bijscholingsactiviteiten tellen nu mee in het proces van beoordelen of de specialist het beroep kan blijven uitoefenen. Bij de herregistratie moet de psychiater voldoende accreditatiepunten behaald hebben die aantonen dat deze zich blijft ontwikkelen. Het bijhouden van vakliteratuur valt daar nog maar zeer beperkt onder en daarom is het met groot genoegen dat ik

kan aankondigen dat het *Tijdschrift voor Psychiatrie* artikelen gaat aanbieden die geaccrediteerd zijn. Het betekent dat u door het lezen van deze artikelen en het afleggen van een toets over dat artikel punten kunt behalen die meetellen bij de herregistratie. Dit was een lang bestaande wens van de redactie.

We beginnen met de overzichtsartikelen omdat die het beste het leerdoel vertegenwoordigen om compacte kennis te vergaren over een specifiek onderwerp. Het proces om artikelen geaccrediteerd te krijgen is langdurig en daarom beginnen we met artikelen die al eerder verschenen zijn in het tijdschrift om langzaam toe te werken naar artikelen die op het moment van uitkomen van het tijdschrift geaccrediteerd zijn. In de toelichting die bij dit nummer is toegevoegd, vindt u uitleg hoe u bij de toetsomgeving kunt komen en hoe u kunt inloggen. We hopen dat met deze ontwikkeling het Tijdschrift een nog belangrijker rol gaat spelen in het individuele na- en bijscholingstraject dat psychiaters moeten volgen.

Vertrek

Deze nieuwe stap voor het Tijdschrift valt samen met mijn vertrek als hoofdredacteur. Vanaf 1 januari 2018 neemt Rien Van het stokje over. Bij mijn voorbereidingen voor het naderende afscheid komt de vraag naar boven: wat heb ik geleerd van de afgelopen jaren, welke nieuwe praktijk- en wetenschappelijke kennis heeft 8 jaar lidmaatschap van de redactie - waarvan de laatste 4 jaar als hoofdredacteur - mij gebracht?

Ten eerste brengt het werk van redactie en hoofdredacteur mee dat je de ontwikkelingen in ons vakgebied, met name in de Vlaams-Nederlandse regio, heel goed kunt volgen. Het grote aanbod aan manuscripten, variërend van opiniebijdragen, ingezonden brieven, onderzoeksbevindingen in de rubrieken Nederlands-Vlaams Toponderzoek en Psychiatrie van de Toekomst, referaten, boekbesprekingen tot onderzoeks- en overzichtsartikelen, vormt een spannende weergave waar het vakgebied zich mee bezighoudt en verschaft daarmee een ruime helicopterview over het landschap van de ggz.

Samenwerking

Een even belangrijke leerervaring van het werk voor het Tijdschrift is de samenwerking met veel verschillende mensen en organisaties. Dat begint natuurlijk met het redactie bureau, de eindredactie en de redactie. Het is een mooie ervaring om met professionals samen te werken die hetzelfde doel voor ogen hebben, namelijk elke maand een goed nummer afleveren met kwalitatief hoogstaande artikelen. Samenwerken in dit soort verbanden betekent ook dat je veel ruimte geeft aan de ervaring en kennis die bij eenieder aanwezig zijn en dus als hoofdredacteur niet steeds weer een wiel hoeft uit te vinden. Redactie bureau en eindredactie brengen de kennis van het proces in, terwijl de redactie de inhoud bewaakt. Ik heb veel baat gehad bij het overleg met kernredactie en plaatsvervangend hoofdredacteur als zich soms ingewikkelde en netelige kwesties voordeden. Het oordeel en advies van ervaren collega's zijn erg nuttig. Maar de kring rond het Tijdschrift is nog groter: er was ook samenwerking met de redactie van De Jonge Psychiater, het onderwijsbureau van de NVvP, het bestuur van de Stichting Tijdschrift voor Psychiatrie, de besturen van de beide verenigingen (Nederlandse en Vlaamse psychiaters), met de uitgever, met collega's van andere tijdschriften etc. En het allerbelangrijkst: met de auteurs van de manuscripten voor het tijdschrift, de bron van al datgene wat we publiceren. Ik wil iedereen bedanken voor de prettige, leerzame en inspirerende samenwerking.

LITERATUUR

- Oude Voshaar RC. Bij- en nascholing in de psychiatrie. *Tijdschr Psychiatr* 2016; 58: 260-1.
- Visiedocument 'Opleiden is vooruit zien'. Utrecht: Federatie Medisch Specialisten; 2016.

AUTEUR

JAN SPIJKER, psychiater, Pro Persona Expertisecentrum depressie, Nijmegen, bijzonder hoogleraar Chronische Depressie, Faculteit der Sociale Wetenschappen, Radboud Universiteit Nijmegen en hoofdredacteur *Tijdschrift voor Psychiatrie*.

CORRESPONDENTIEADRES

Prof. dr. Jan Spijker, Pro Persona Expertisecentrum Depressie, Reinier Postlaan 6, 6525 GC Nijmegen.
E-mail: j.spijker@propersona.nl

Geen strijdige belangen meegedeeld.

TITLE IN ENGLISH

Lifelong learning

Wat houdt samenwerking eigenlijk in? Die begint vaak met het uitzoeken wat een gezamenlijk doel kan worden, elkaars ideeën toetsen hoe daar te komen en vervolgens de gemeenschappelijke factoren benoemen waardoor het mogelijk wordt samen op te trekken. Natuurlijk wisselt de verhouding daarin per samenwerking: wie levert welk aandeel en wie neemt de regie om tot het einddoel te komen?

In zekere zin is het niet zo anders als de rol van de psychiater. Samenwerking is ook daarin een van onze belangrijkste competenties omdat we die zo ontzettend vaak nodig hebben: samenwerken met de patiënt en diens naasten, met de collega-professionals in ons team en met andere zorgaanbieders rondom de patiënt. Maar ook met allerlei professionals die de uitvoering van onze werkzaamheden mogelijk maken: managers, beleidsfunctionarissen, zorgverzekeraars en anderen.

In de toekomstvisie voor de medisch specialist anno 2025 is samenwerken een van de sleutelbegrippen. Met het oog op een veranderd zorglandschap wordt van de medisch specialist verwacht dat hij of zij als coach optreedt voor de patiënt en als netwerker en teamspeler met andere professionals. Daarom is samenwerken wellicht wel de competentie die we bij uitstek moeten ontwikkelen en uitbouwen in een leven lang leren. Ik wens u daarin veel succes.